Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

11 (574) ISSN 1407–1479 2019. gada 3. jūnijs

LATVIJAS ZINĀTNES PADOME IZPLATA PAZIŅOJUMU PAR 2019. GADA FUNDAMENTĀLO UN LIETIŠĶO PĒTĪJUMU PROJEKTU KONKURSA IZSLUDINĀŠANU

2019. gada 24. maijā Latvijas Zinātnes padome (LZP), pamatojoties uz Latvijas Republikas Ministru kabineta 2017. gada 12. decembra noteikumu Nr. 725 "Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšana un finansējuma administrēšana" 9. punktu, izsludina 2019. gada fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu konkursu.

Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu mērķis ir radīt jaunas zināšanas un tehnoloģiskās atziņas visās zinātņu nozarēs. Konkursā var piedalīties Latvijas Republikas zinātniskās institūcijas, kas reģistrētas Zinātnisko institūciju reģistrā.

Kopējais konkursam pieejamais finansējums ir **9 479 699 EUR**.

Projektu iesniegumu **iesniegšanas termiņš ir 2019. gada 19. augusts**. Projektu pieteikumi iesniedzami Nacionālajā zinātniskās darbības informācijas sistēmā (turpmāk – informācijas sistēma) (https://sciencelatvia.lv, informācijas sistēma būs pieejama ar 10. jūniju).

Latvijas Zinātnes padomes "2019. gada fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu konkursa nolikums" un tā pielikumi pieejami LZP mājaslapā.

LZP informē, ka projektu iesniedzējiem **tiks nodrošināti semināri.**

Pēc papildu informācijas lūdzam vērsties Latvijas Zinātnes padomē (Rīgā, Zigfrīda Annas Meierovica bulvārī 14, tel. 67228421, e–pasts: lzp@lzp.gov.lv).

L`ORÉAL BALTIC SEPTIŅĀM BALTIJAS ZINĀTNIECĒM PASNIEGS STIPENDIJAS "SIEVIETĒM ZINĀTNĒ"

Pasaulei ir nepieciešama zinātne
Zinātnei ir nepieciešamas sievietes

2019. gada 11. jūnijā plkst. 13.00 Latvijas Universitātes Lielajā aulā Raiņa bulvārī 19, Rīgā, notiks svinīgā L`ORÉAL Baltic stipendiju "Sievietēm zinātnē" pasniegšanas ceremonija.

Šī ir piecpadsmitā reize kopš stipendijas ieviešanas Latvijā. Šogad stipendijas saņems trīs zinātnieces no Latvijas, divas zinātnieces no Igaunijas un divas – no Lietuvas.

L`ORÉAL Baltic "Sievietēm zinātnē" stipendiju programma tiek īstenota sadarbībā ar visām trīs Baltijas valstu zinātņu akadēmijām un UNESCO Nacionālajām komisijām Latvijā, Igaunijā un Lietuvā.

LATVIJAS ZINĀTNIEKU SAVIENĪBAS VALDES SĒDE RUCAVĀ

17. maijā Latvijas Zinātnieku savienības (turpmāk – LZS) valde devās uz Rucavu, lai noturētu savu izbraukuma sēdi. To organizēja un vadīja LZS valdes locekle Nacionālā Botāniskā dārza pētniece bioloģijas doktore Ināra Bondare, kura nu jau vairāk nekā 20 gadus vada zinātnisku programmu, kurā ietilpst gan Dendroloģijas parka izveide Rucavas Muižas kalnā, gan rododendru stādījumi pie Rucavas pamatskolas, gan Rucavas centra apzaļumošana un krūmmelleņu plantācija.

Par sākumu pirms vairāk nekā 20 gadiem I. Bondare stāsta: "Pirmo dendroloģisko parku Latvijā savā muižā Skrīveros izveidoja fon Siverss, kurš bija studējis bioloģiju un mežzinātnes Tērbatas universitātē un bija iecerējis savākt vienkopus visus ziemeļu puslodes mērenās joslas kokus un krūmus. Viņam sekojot, katrs muižnieks pie savas muižas stādīja lielāku vai mazāku parku. Tā tas bija līdz Pirmajam pasaules karam. Latvijas Republikas pastāvēšanas laikā – 20. gs. starpkaru periodā – šīs nozares netika sevišķi attīstītas. No 1971. līdz 1979. gadam tapa Kalsnavas arborētums. Tajā laikā, sākot no 1970. gadu sākuma, Salaspils Botāniskā dārza dendrofloras nodaļas ļaudis – profesors Raimonds Cinovskis, profesors Andris Zvirgzds, doktors Tarass Pūka un citi dendrologi apsekoja visus stādījumus, kas Latvijā bija saglabājušies – muižu parkus, pilsētu parkus, kapsētas, lai veiktu inventarizāciju. Apkopojot materiālus, izrādījās, ka Lejaskurzemē, salīdzinot ar pārējo Latviju, pateicoties klimatiskajiem apstākļiem, varētu augt par 500 sugām vairāk. Tad profesoram Cinovskim radās pārliecība, ka Liepājas rajonā jāveido savs arborētums. Izvēle krita uz Rucavu. Bet kur tieši? Pēc Padomju armijas aiziešanas 1994. gadā, kad jau varējām pa šo teritoriju brīvi staigāt, lejā, Sventājas upes krastā pie svētavota, skatoties uz brikšņiem apaugušo Muižas kalnu, kur pirms kara bija stāvējusi Rucavas muiža, teicu: "Ja man šis projekts jāvada, tad tikai tur!" Kalns un teritorija pie skolas tika sagatavoti stādīšanai, Salaspils Botāniskajā dārzā izaudzēts stādāmmateriāls un 1998. gadā tika veikti pirmie stādījumi. Labākas saprotamības dēļ to nosauca par Dendroloģisko parku. Tas ir sabiedrisks, visiem brīvi pieejams ar noteikumu neko nelauzt vai aizņemties, parka aprūpe pilnībā ir Rucavas novada domes ziņā. Tajā pat laikā tur norit ļoti nopietni zinātniskie pētījumi." I. Bondare rāda biezu papīra lapu žūksni, kur atzīmēta katra koka vai krūma "biogrāfija" – kad iestādīts, kā kopts, kā izturējies dažādos laikapstākļos, jo pētījuma praktiskais pielietojums ir izraudzīties tādas mūsu planētas ziemeļu puslodes mērenās klimata zonas koku un krūmu sugas, kuras varētu "pieradināt" mūsu apstākļiem un pavirzīt vairāk uz ziemeļiem no to tradicionālās

Rucavas Muižas kalna dendroloģiskajā parkā LZS valdes locekļi stāda hibrīdgobu – Ulmus 'Wentwothii Pendula' Foto A. Āboltiņš

"dzīves telpas", tādējādi bagātinot Latvijas daiļdārzu, parku un apstādījumu floru.

Cieši sadarbības partneri ir Japānā, Ķīnā, Korejā. I. Bondare sevišķi uzteic Japānu, kuras vēstnieki Latvijā tradicionāli ir arī dārzu mīļotāji (lai atceramies Japānas vēstnieka dāvanu Rīgai – japāņu ķiršus sakuras Uzvaras parkā). Krāšņais rododendru dārzs pie skolas tapis no sēkliņām, kas iegūtas Tālajos Austrumos, Sahalīnā, Japānā, Ķīnā, Ziemeļamerikā, Kaukāzā. Atšķirībā no Latvijas Universitātes Botāniskā dārza un Babītes rododendru dārza tās nav selekcionētas šķirnes vai hibridi, bet tikai un vienīgi dabā sastopamas sugas.

Jaunākais projekts, kas nupat tapis, ir simt rododendru dobe Latvijas simtgadei pie Rucavas pamatskolas, kas papildinās krāšņos stādījumus, kurus Zinātnieku savienības valdes locekļiem bija prieks redzēt to pilnā plaukumā.

LZS valdes sēde sakrita ar vēl kādu notikumu – tika oficiāli atklāta koka laipa dendroloģiskajā parkā ar skatu platformu Muižas kalna galā tiem, kurus apgrūtina iešana pa zāli (dendroloģisko parku iecienījuši kāzinieki). Nākotnē tur varētu uzbūvēt arī astoņus metrus augstu torni ar skatu uz 9 kilometrus tālo Baltijas jūru un Lietuvas tumšajiem mežiem Sventājas ielejas pretējā krastā.

Dalībnieku vārdā paldies par skaisto, informācijas bagāto dienu Inārai Bondarei un LZS valdes priekšsēdētājam Uldim Grāvītim.

Zaiga Kipere

Ekselence, LZA Goda doktor
Egil Levita kungs!

Latvijas Zinātņu akadēmijas un savā vārdā apsveicu Jūs ar ievēlēšanu godpilnajā Latvijas Valsts prezidenta amatā!

Apliecinu mūsu visdziļāko cieņu Jums kā tiesību zinātniekam un tagad arī kā Latvijas iedzīvotāju pārstāvim valsts iekšpolitiskajā un ārpolitiskajā jomā.

Novēlu Jums arī turpmāku ciešu sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju un akadēmisko vidi Latvijas izglītības, zinātnes un ekonomisko sasniegumu veicināšanai.

Cieņā -

Ojārs Spārītis
LZA prezidents

Sveicam jubilārus!

5. jūnijā – LZA goda doktori **Ventu KOCERI!**
12. jūnijā – LZA īsteno locekli **Gunāru DUBURU!**
15. jūnijā – LZA īsteno locekli **Aivaru STRANGU!**
16. jūnijā – LZA īsteno locekli **Pēteri ŠIPKOVU!**
23. jūnijā – LZA goda locekli **Gunāru ASARI!**
23. jūnijā – LZA goda doktoru **Jāni KLĒTNIEKU!**
25. jūnijā – LZA korespondētājlocekli **Valdi TĒRAUDKALNU!**
26. jūnijā – LZA ārzemju locekli **Alvi BLĀZMU!**
27. jūnijā – LZA goda locekli **Māri SIRMO!**
28. jūnijā – LZA ārzemju locekli **Aleksandru ŠĻUGERU!**
30. jūnijā – LZA goda locekli **Jāni PETERU!**
30. jūnijā – LZA goda locekli **Annu JURKĀNI!**

Ad multos annos! **Latvijas Zinātņu akadēmija**

ATGĀDINĀJUMS

Atgādinām, ka dokumentu iesniegšanas termiņš Latvijas Zinātņu akadēmijas jaunu locekļu vēlēšanām ir **līdz šī gada 15. jūnijam**. (Skat. "Zinātnes Vēstnesis" 2019. gada 6. maija numuru (Nr.9)).

Latvijas Zinātņu akadēmija

"ZINĀTNES VĒSTNESIM" – 30

Tā rakstīja

SKARBIE DEVIŅDESMITIE

Rubrikā "Tā esot noticis" (gribi – tici, gribi – netici!) "Zinātnes Vēstneša" 1995. gada janvāra (1(85)) numurā ar virsrakstu "Darbu gan nepiedāvāja..." atstāstīts kāds kuriozs notikums, kas raksturo deviņdesmito gadu atmosfēru ne tikai atjaunotajā Latvijā.

"Mūsu fiziķi devās uz zinātnisku konferenci Francijā. Lai ietaupītu naudiņu, brauca "mikriņā", kur ceļā arī nakšņoja, trejdeviņos līkumos sagriezušies. Šoferītis, gods kam gods, viesnīcā. Viņam kā nekā jāsēž pie stūres. Konferences rīkotāju pabaroti un izguldināti, fiziķi laimīgi atgriezās mājās, jaunu ideju pārņemti. Vai nu tāpēc, ka bija teorētiķi nevis praktiķi un nezināja, ka Polijai jādrāžas cauri, neapstājoties pat sevispēc, viņi rīkojās tik vieglprātīgi, ka apstājās nakšņošanai. Kamēr šoferītis iekārtojās viesnīcā, pie braucējiem pienāca aizdomīgi vīri un painteresējās, "gǵe glavnij".

"Vai jums kādas problēmas?" – fiziķi līdzcietīgi jautāja, domādami, ka vīri palikuši kājniekos un prasās par ceļabiedriem.

"Problēmas būs jums," piesolīja jautātāji. Kad "glavnij" bija atrasts, skaidrākas kļuva arī "problēmas" – pusi no visiem pirkumiem! Jēziņ, kādi pirkumi? Tie taču zinātnieki, pliki kā baznīcas žurkas uz Franciju braukuši, uz vietējo rēķina dzīvojuši, tikpat pliki atgriežas. Re, kur vēl konferences kartītes pie svārku atloka piespraustas. Ko nu muld! Kurš normāls cilvēks bez naudas uz ārzemēm brauc? "Bet mēs taču fiziķi!"

Beidzot noticējuši. Viens pat atzinās, ka skolā Oma likumu mācījies. Pieteikuši, ja ceļā vēl kāds aptur, teikt, ka tāds un šitāds licis laist garām. Šķiroties tas, kurš vismazāk runājis, kautrīgi bildis, ka viņš esot beidzis Kijevas Politehniskā institūta Metālapstrādes fakultāti, bet ar to inženiera aldziņu, paši saprotat...

Garām palaida, bet ne naktsmājas, ne darbu nepiedāvāja.

Avīzes pāršķirstīja **Zaiga Kipere**

ĪSTENOJAS INTERFRAME–LV SADARBĪBAS MĒRĶI

Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) realizētā projekta "Latvijas valsts un sabiedrības izaicinājumi un to risinājumi starptautiskā kontekstā – INTERFRAME–LV" (VPP "Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi") ietvaros 2019. gada 16. maijā Latvijas Universitātē (LU), kas ir šī projekta dalībnieks, norisinājās jau otrā konference, šoreiz starptautiskā līmenī. Foruma darbu moderēja INTERFRAME–LV vadītāja akadēmiķe Baiba Rivža un LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes profesore Biruta Sloka. Konferencei bija sagatavotas 16 pētījumu tēmu prezentācijas un 19 stenda referāti.

Vienuviet piedāvājums un pieprasījums

INTERFRAME–LV līdzās cilvēkkapitāla attīstībai, starptautisko procesu izpētei un gatavošanās jaunajam Eiropas Savienības (ES) pētniecības un inovāciju programmas *Horizon* posmam ir mērķis izvērst ciešāku zinātnes un prakses kopdarbību, t. sk. lēmumu pieņemšanas līmenī. Iespēju konferencē piedalīties ministriju pārstāvjiem plaši izmantoja Labklājības ministrija, darbiniekiem gan uzdodot metodoloģiskas dabas jautājumus, gan iesakot pētījumos papildu iekļaujamos un apskatāmos aspektus.

Konferences laikā raisījās arī praktiķu ierosinātas diskusijas. Tā, piemēram, kad Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) doktorante Ina Gudele prezentēja pētījumu par digitālo tehnoloģiju izmantošanu Latvijas lauku tūrisma attīstībā un dalījās informācijā, ka tomēr daudzi komersanti par moderno rīku neizmantošanas iemeslu minējuši zināšanu trūkumu, auditorijā izvērtās diskusija par IT speciālistu sagatavošanu Latvijā – ir par maz. Kopumā pēc digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksa (DESI), kas atspoguļo ES dalībvalstu progresu digitalizācijas jomā, 2018. gada rādītājiem Latvija sāk nedaudz zaudēt pozīcijas, bet ne tāpēc, ka pie mums kļuvis sliktāk – citi sākuši intensīvāk izmantot tehnoloģijas, nedrīkstam atslābt.

LU doktorants Eduards Lielpēters pamatoja tehnoloģiju izmantošanu jauniešu plašākai iesaistei publiskās pārvaldes lēmumu pieņemšanā un digitālās demokrātijas veidošanā Latvijā. Iedzīvotāju līdzdalība politiskajos procesos ir zema, iestādes komunikāciju vairāk veido ar konsultatīvo struktūru (padomju) starpniecību (bet tieši jauniešus mazāk interesē institucionālās formas), nevis izmanto elektronisku jautājumu un atbilžu saziņu, ir jāpāriet uz divvirziena komunikāciju. Viens no vēlamajiem veidiem būtu iestādes uzturēta mobilā lietotne vai līdzdalības aplikācija viedtālrunim. Attālinātība un atsvešinātība komunikācijā pakāpeniski samazina iedzīvotāju interesi par vēlēšanām un piedalīšanos tajās. Piemēram, jauniešu līdzdalība iepriekšējās Eiroparlamenta vēlēšanās bija zem 20 procentiem. Turklāt ir pamats apgalvojumam, ka nepiedalīšanās pirmajās vēlēšanās jaunietim veido ieradumu to nedarīt arī tālāk, viņš tiek "pazaudēts" kā vēlētājs. Digitālā vide jāizmanto lietderīgāk – gan izglītošanai un informēšanai, gan divpusējai saziņai.

LU profesora Ata Bērziņa pārstāvētajā demogrāfijas pētniecības jomā jau iepriekšējo pētījumu laikā, t. sk. VPP EKOSOC–LV ietvaros, izvērtusies cieša sadarbība gan ar Labklājības ministriju, gan ar citām demogrāfiju pārraugošajām struktūrām valdībā un parlamentā. Jaunajā ar INTERFRAME–LV vienā VPP esošajā demogrāfijai un migrācijai veltītajā DemoMig projektā akcents ir likts uz norisēm reģionos, ieskaitot "smadzeņu cirkulāciju" starp reģioniem. Projekta uzdevums ir izstrādāt pētniecībā balstītus ilgtspējīgus rīcībpolitikas risinājumus iedzīvotāju novecošanās un depopulācijas jautājumos, zinātnieku un politikas veidotāju sadarbības turpināšana ir abpusēji nepieciešama.

Zinātnieku un politikas veidotāju komunikācija ir svarīga arī pensiju sistēmas iespējamā uzlabošanā. Larisa Bule, LU, saistībā ar pētījumu par Latvijas pensiju sistēmas ilgtspējas problēmām uzsvēra, ka sistēma ir sociāli apdraudēta, lai arī šobrīd vēl finansiāli ilgtspējīga, un pētījuma mērķis ir veicināt sociālo stabilitāti. Arī Latvijai jāattīstās saskaņā ar ES vadošo struktūru izvirzītā Eiropas Sociālo tiesību pīlāra principiem publiskajā atbalstā / sociālajā aizsardzībā un iekļautībā (t. sk. minimālie ienākumi, ienākumi un pensijas vecumdienās), līdzās vēl divām pozīcijām – vienādām iespējām darba tirgus pieejamībā un taisnīgiem darba apstākļiem. Darba ņēmēju un pašnodarbināto pensijām jābūt samērīgām ar iemaksām un pienācīgu ienākumu līmeni un cilvēka cienīgas dzīves nodrošinošām. Ir konkrēti zinātniski kritēriji arī kategoriju "pienācīgs", "cienīgs", "taisnīgs" mērīšanai. Ir jātiecas uz nabadzības mazināšanu un labklājības paaugstināšanu visām iedzīvotāju grupām. Uz to virza arī Ingas Jēkabsones, LU, prezentētais pētījums par materiālo nenodrošinātību Latvijas reģionos.

Lēmumu pieņēmējiem jāpierod pie zinātnes instrumentiem

Ludmila Aleksejeva, Daugavpils Universitāte (DU), prezentēja pētījumu par viedo pārvaldību kā attīstības instrumentu vairāklīmeņu pieejā, līdz pat uzņēmuma līmenim, skatot šo viedās pārvaldības dimensiju Latgalē. Jau iepriekšējā VPP EKOSOC–LV tika izstrādāts jauns instruments vieduma mērīšanai – viedās attīstības indekss ar kritērijiem četrās dimensijās: uzņēmējdarbība, resursi, pārvaldība, iedzīvotāji, un šajā pētījumā padziļināti ir pievērsta uzmanība pārvaldībai. Viens no secinājumiem, ka dažāda līmeņa vadītājus ir jāizglīto par zinātnes instrumentiem, jāmudina tos lietot. Tā var lauzt destruktīvus stereotipus, piemēram, par Latgales depresivitāti. Katrai teritorijai ir savs īpašais potenciāls un tāpēc katra vieta attīstās atšķirīgi, pastāv izaicinājums atrast vietas īpašās iespējas un tās izmantot, ko vislabāk palīdz paveikt zinātnes instrumenti. Tā pat negatīvākajā situācijā var atklāties pirmajā acumirklī nesaredzamas pozitīvas tendences.

Zaiga Ozoliņa, LU, iepazīstināja ar pētījumu par akvakultūras izaugsmes potenciālu, attīstības fāzēm un iespējamiem risinājumiem Baltijas jūras reģionā starptautisko ekspertu skatījumā. Lai arī jūra aizņem 1/3 Latvijas teritorijas, kā resurss tā tiek izmantota vienveidīgi, galvenokārt zvejniecībā. Pēc ekspertu vērtējuma, pagaidām jūras un piekrastes devums valsts kopējā ekonomikā ir nenozīmīgs, bet šo situāciju ir iespējams mainīt, apgūstot jaunus veidus jūras resursa izmantošanā un veicot arī būtiskus grozījumus normatīvajā regulējumā. Viens no veidiem varētu būt gliemeņu audzēšana, kas vienlaikus nozīmētu arī aļģu savākšanu un ūdens attīrīšanu, un pārstrāde, īpaši klimata pārmaiņu apstākļos. Par pētījumu ir informēta Zemkopības ministrija, kāds zvejnieks jau gatavojas eksperimentam ar gliemenēm. Varētu attīstīties zaļais mārketings, uz produkta uzlīmēm norādot vides ieguvumus.

Ekonomiskā uzvedība ekonomiskajai drošībai

Inna Dovladbekova, Rīgas Stradiņa universitāte (RSU), pētījumā par indivīdu ekonomisko uzvedību labklājības nodrošināšanas un uzņēmējdarbības attīstības kontekstā izcēla ekonomiskās drošības aspektu. Cilvēkam ekonomiskā drošība nozīmē spēju panākt un uzturēt sev svarīgu dzīves līmeni, tas nosaka viņa ekonomisko uzvedību un ekonomiskos lēmumus – lai sasniegtu ekonomisko drošību. Tas ir saistīts arī ar gatavību uzņemties risku. Šādā aspektā Latvijā nav pētīti ģimenes uzņēmumi, pat nav precīzas statistikas, cik to ir, bet, piemēram, Vācijā to skaits ir ļoti liels. Pētījums pievērsīsies šai uzņēmējdarbības formai Latvijā.

LU maģistrantes *Yinglu Xu*, Ķīna, pētījuma tēma – radikalizācijas ekonomiskās sekas, ar mērķi novērtēt radikalizācijas iespējamo negatīvo ietekmi uz tautsaimniecību, analizējot Grieķijas, Itālijas un ASV piemērus. Svarīgi nepārprast radikalizācijas saturu un nejaukt to, piemēram, ar terorismu. Ekonomikas kontekstā radikalizācija var stimulēt valdību veikt ekspansīvu fiskālo politiku ar augstu budžeta deficītu, protekcionisma tirdzniecības politiku, kā tas ir bijis vērojams gan Eiropā, gan Amerikā. Tas neveicina ekonomisko drošību.

Izglītība augstai nodarbināmībai

LU doktorante Anita Līce pētījumā par profesionālās izglītības vadību nodarbināmības veicināšanai, proti, kā izglītība palīdz cilvēkam atrast darbu, analizēja sistēmas plusus un mīnusus gan īstermiņā, gan ilgtermiņā. Tika pievērsta uzmanība tādiem statistikas datiem, ka 36% reģistrēto bezdarbnieku ir ar profesionālās izglītības kvalifikāciju, tiesa, liela daļa ar sen iegūtu; tuvāko gadu laikā mainīsies 42% pamatprasmju. Panākumus profesionālās izglītības vadībā veicinājusi modernizēta infrastruktūra, sadarbība ar darba tirgus partneriem un darba devēju organizācijām, pedagogu tālākizglītība, programmu atjaunināšana atbilstoši darba tirgus vajadzībām u.c.; profesionālās izglītības vadību bremzē ilgtermiņa plānošanas un stratēģijas, institūciju savstarpējas koordinācijas trūkums, finansējums nesedz reālās izmaksas, zemas algas, profesionālo priekšmetu pedagogu trūkums u.c. Īpašu risinājumu prasa tāds jautājums kā augstais audzēkņu atbirums – būtu nepieciešama elastīga individualizēta pieeja gan labākajiem, gan ne tik sekmīgajiem, lai arī viņi pabeigtu mācības atbilstoši savām spējām un varētu iekļauties darba tirgū, kur trūkst darba roku.

Biruta Sloka vērsa uzmanību uz vēl citiem pētījumiem izglītības sakarā, piemēram, par darba vidē balstīto mācību pozitīvo pieredzi profesionālajā izglītībā. Ziņojums ar Ilzes Buliginas veikto aptauju – audzēkņu, izglītības iestāžu personāla un darba devēju – rezultātu apkopojumu jau ir pieņemts Ministru kabinetā, šī labā prakse būtu tālāk atbalstāma un nostiprināma, kā arī pētījuma rezultāti ir izmantoti zinātniskajās publikācijās.

Sagatavoja **Ausma Mukāne**

LATVIJAS ARHEOLOĢIJA NOKLUSĒJUMU UN AIZLIEGUMU LAIKMETĀ*

Padomju režīms, ar aptuveni četrus gadu ilgu pārtraukumu, ko aizpildīja nacistiskās Vācijas okupācijas laiks, Latvijai bija uzspiests 50 gadus. Pirmajos okupācijas gados tika iznīcināta tā Latvijas sabiedrības daļa, kuru režīms uzskatīja par bīstamu. Atlikušajai nācās piemēroties jaunajiem apstākļiem. Viens no padomju ideoloģijas saukļiem bija: "Mēs jaunu pasauli sev celsim". Utopiskā "jaunā pasaule" bija komunistiskā sabiedrība, kurā tiks īstenots cēlais lozungs "no katra pēc spējām, katram pēc vajadzības". Lai šo ideālo pasauli sasniegtu, bija jārada jauna – padomju cilvēka identitāte. Padomju ideologi lieliski apzinājās vēstures lomu identitātes veidošanā. Bija jārada jauna izpratne par vēsturi. Atbilstoši marksisma dogmām, tautas masas veidoja vēsturi. Vēsture sākās ar un noslēdzās ar bezšķiru sabiedrību. Viss pārējais bija šķiru cīņa, kas noslēdzās ar "ekspluatatoru jūga gāšanu". Līdz ar to okupācija un komunistiskā režīma uzspiešanu varēja attēlot kā "atbrīvošanu no ekspluatatoru jūga" un "tautas ilgu piepildījumu".

Savukārt tā sabiedrības daļa, kurai rūpēja Latvijas liktenis, apzinājās vēstures lomu nacionālās identitātes saglabāšanā. Visu padomju okupācijas periodu notika savdabīga, un līdz šim maz apzināta un pētīta sacensība – no vienas puses – vēsture kalpoja kā instruments jaunas, padomju identitātes radīšanā, no otras – tā bija būtiska nacionālās identitātes saglabāšanai.

Pirmajos pēckara gados Latvijā bija palikuši vien daži pārstāvji no spēcīgās latviešu arheologu paaudzes, kura bija izveidojusies Latvijas Republikā. Francis Balodis (1882–1947), Eduards Šturms (1895–1959), Hugo Riekstiņš (1904–1998) un Valdemārs Ģinters (1899–1979) bija devušies trimdā, Ādolfs Karnups (1904–1973) apsūdzēts muzeja vērtību slēpšanā, notiesāts, sākotnēji piespriestais nāvessods vēlāk aizstāts ar ieslodzījumu, ko izcieta Astrahaņā, atgriezās Latvijā 1956. gadā. Pēteris Stepiņš (1914–1999) kara laikā bija iesaukts Latviešu leģionā, nonāca filtrācijas nometnē Sibīrijā. Centrālajā Valsts vēsturiskā muzeja (padomju periodā Latvijas PSR Vēstures muzeja) Arheoloģijas nodaļā turpināja strādāt Lūcija Vankina (1908–1989).

Latvijā, bet ne pēc savas gribas – laivu ar kuru viņi bēga uz Zviedriju, pārtvēra Baltijas jūrā – bija palikuši dzīvesbiedri Elvīra Šnore (dzim. Vilciņa, 1905–1996) un Rauls Šnore (1901–1962). R. Šnore tika tiesāts, un laikā no 1946. – 1955. gadam atradās apcietinājumā Mordovijas APSR, savukārt Elvīrai Šnorei ļāva strādāt 1946. gadā nodibinātajā Vēstures un materiālās kultūras institūtā, Materiālās kultūras vēstures sektorā. Cena par palikšanu bija līdzdalība "arheoloģijas pārkārtošanā uz marksisma teorijas pamatiem", kas sevī ietvēra bijušo kolēģu un skolotāju, īpaši jau Franča Baloža, nesaudzīgu kritiku. 1953. gadā iznāca rakstu krājums "Buržuāziskie nacionālisti – vēstures viltotāji", kurā bija ievietots arī Elvīras Šnores raksts "Pret buržuāziskajām koncepcijām Latvijas arheoloģijā". Nebūtu pamatoti uzskatīt šo rakstu par pagrieziena punktu pārejā uz "marksisma teorijas pamatiem". Īstenība arheoloģiju atbilstoši marksisma vēsturiskā materiālisma uzskatam pārkārtoja jau no Krievijas atbraukušais vēsturnieks Jānis Zutis (1893–1962), bet jo īpaši igauņu arheologs Harijs Moora (1900–1958).

Vērtējot E. Šnores, H. Moora un citu izvēli, tā jāskata laikmeta kontekstā. Cerības uz Latvijas un pārējo Baltijas valstu neatkarības atjaunošanu praktiski bija zudušas. Pēc 1949.gada marta deportācijas šķita, ka latviešu tautas pastāvēšana ir apdraudēta – runa nebija pat par nacionālās identitātes saglabāšanu, runa bija tikai par senākās vēstures materiālo liecību saglabāšanu. Pēc Elvīras Šnores meitas, Ievas Cimermanes liecības, māte to tā arī sapratusi.

Padomju sistēmā zinātnes dzīvi vadīja Zinātņu Akadēmija. Tās sistēmā ietilpstošās institūcijas nodarbojās ar zinātni. Universitātes un pārējās augstskolas, izmantojot zinātnes sasniegumus, gatavoja speciālistus. Savukārt muzeji atradās Kultūras ministrijas vai vietējo padomju pakļautībā. To uzdevums bija "darbaļaužu ideoloģiskā audzināšana". Kultūras ministrija sistēmā strādājošie ar zinātni varēja nodarboties tikai pastarpināti, to iespējas aizstāvēt zinātņu kandidāta disertācijas bija ierobežotas. Tiem, kuri režīma uzticību nebaudīja, nācās samierināties ar darbu Kultūras ministrijas sistēmā.

P. Stepiņš pēc filtrācijas nometnes strādāja Liepājas muzejā, Ā. Karnups Medicīnas vēstures muzejā. Vladislavs Urtāns (1921–1989), kurš arheoloģijā ienāca pēckara gados, bija atgriezies no labošanas darbu nometnes. Laikā no 1950. līdz 1958. gadam viņš strādāja Madonas Novadpētniecības muzejā, tad Latvijas PSR Vēstures muzeja Arheoloģijas nodaļā. Pēckara gados arheoloģijā ienāca arī Jānis Graudonis (1913–2005), kurš gan nebija tiesāts, tomēr bija apzīmogots kā "buržuāziskais nacionālists". Viņš varēja strādāt LPSR ZA Vēstures institūta Arheoloģijas sektorā, tomēr viņa akadēmiskā karjera tika kavēta.

Absurda bija situācija ar trimdā dzīvojošo V. Ģinteru, kurš nacistiskās okupācijas apstākļos bija darbojies Latvijas Centrālajā padomē, organizējis bēgļu laivas uz Zviedriju, bet laikā no 1949. līdz 1979. gadam bija Latviešu Nacionālā fonda priekšsēdētājs. Izcilajā Latvijas arheologu kopdarbā *Latvijas PSR arheoloģija* (1974), viņa vārds nav minēts. Vienlaicīgi vairāki arheologi – Elvīra Šnore, Anna Zariņa (1921–2015) u.c. turpināja atsaukties uz V. Ģinteru. Šeit izpaudās viena no padomju režīma īpatnībām – pašcenzūra. Laiks, kad par nepamanītu ideoloģisku kļūdu draudēja kriminālatbildība, gan beidzās pēc Staļina nāves, tomēr draudi zaudēt amatu, prēmiju vai kādu citu no pieticīgajiem "sociālisma labumiem", saglabājās.

Ja pētījumi par Austrumlatviju, jo tur varēja saskatīt kontaktus ar slāviem tika veicināti, tad monogrāfiski pētījumi par Rietumlatviju nebija vēlami.

Viena no padomju perioda īpatnībām bija tā, ka plaša uzmanība tika veltīta etniskajiem jautājumiem. Neapstrīdama autoritāte baltu etnoģenēzes jautājumos bija krievu arheologs Valentīns Sedovs (1924–2004). Baltu etniskās vēstures pētniecība uzplauka arī Lietuvā un Latvijā. Tajā iesaistījās ne tikai arheologi, bet arī valodnieki un antropologi. Par redzamām autoritātēm kļuva Jānis Graudonis arheoloģijā, Raisa Denisova (1930–2019) antropoloģijā. Nav šaubu, ka šie pētījumi sekmēja nacionālās identitātes saglabāšanos un piesaistīja arheoloģijai jaunus cilvēkus. Liela nozīme bija senā apģērba pētniecībai, ko veica A. Zariņa. Arheologa Jāņa Apala (1930–2011) izpētītā un rekonstruētā Āraišu ezerpils kļuva par vienu no spilgtākajām latviskās identitātes zīmēm. Pētījumi Daugavas lejtecē bija nozīmīgi lībiešu etniskās identitātes saglabāšanai. Nevar nepieminēt arī pētījumus viduslaiku pieminekļos – Ikšķiles baznīcā un pilī, Turaidas, Cēsu pilīs u.c., kas stiprināja eiropeisko identitāti, pakāpeniski veidojot priekšstatu, ka tie nav svešķermeņi mūsu kultūrainavā, bet gan daļa no mūsu vēsturiskā mantojuma.

Ļoti plaši pētījumi 20. gs. 60. un 70. gados notika Daugavas krastos sakarā ar Pļaviņu HES un Rīgas HES celtniecību. Tā iznīcināja daudzus dabas un arheoloģijas pieminekļus. Tajā pat laikā tika uzkrāts milzīgs arheoloģiskais materiāls, kurā izpēte un interpretācija turpinās mūsdienās. Kopumā var secināt, ka arheoloģija, līdzīgi kā daudzas citas jomas padomju režīma apstākļos, pateicoties tiem cilvēkiem, kuri tajā darbojās, ieguva pavisam citu nozīmi, kā tas bija iecerēts – tā nekalpoja par līdzekli jaunas, padomju cilvēka identitātes veidošanā, bet sasniedza patiesi augstu zinātnisku līmeni, vienlaicīgi palīdzot nosargāt nacionālo identitāti. Tas rāda, ka jautājums par kolaborāciju okupācijas režīma apstākļos ir ļoti komplicēts un tā izpēte savu aktualitāti tik drīz nezaudēs.

Dr.hist. **Guntis Zemītis**,
LZA akadēmiķis, LU LVI direktors

* Referāts sagatavots VPP "Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai" projekta "Indivīda, sabiedrības un valsts mijiedarbība kopējā Latvijas vēstures procesā: vērtību konflikti un kopīgu vērtību veidošanās vēsturiskajos lūzumu punktos" ietvaros. Referāts nolasīts LZA HSZN sēdē "Vēsturiskā atmiņa noklusējumu un aizliegumu laikmetā"25. 04.2019.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU NODAĻAS RĪKOTĀ EKSPERTU KONSĪLIJA "ZINĀTNES POLITIKA – HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU LOMA VALSTS UN SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBĀ"* IZSTRĀDĀTIE IETEIKUMI

Konsīlijs notika Latvijas Zinātņu akadēmijas augstceltnē 2019. gada 27. martā.

Konsīlijā piedalījās: LR izglītības un zinātnes ministre **Ilga** Šuplinska, **Aleksandrs Blūms**, **Kristīne Krūmberga** (Izglītības un zinātnes ministrija, IZM), **Ieva Maurāne** (Kultūras ministrija), **Laura Bužinska** (VIAA Apvārsnis 2020 Nacionālais kontaktpunkts), akadēmiķe **Maija Kūle** (LU Filosofijas un socioloģijas institūts), akadēmiķe **Ilga Jansone** (LU Latviešu valodas institūts), akadēmiķis **Guntis Zemītis** (LU Latvijas vēstures institūts), akadēmiķe **Maija Burima** (Daugavpils Universitāte), LZA korespondētājlocekle **Tatjana Koķe**, LZA goda loceklis **Zbigņevs Stankevičs**, **Anda Beitāne** (J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija), **Marija Semjonova** (LU Humanitāro zinātņu fakultāte).

Konsīliju vadīja un ziņojumu sagatavoja akadēmiķe **Raita Karnīte**.

Pamatinformācija

Šajā sadaļā starp citiem avotiem izmantoti arī fakti no Konsīlijā sniegtā Aleksandra Blūma (IZM) ziņojuma.

Pēdējos gados Eiropas Savienības institūcijās un arī Latvijā izpratne par tematisko loku, kas skar humanitārās un sociālās zinātnes (turpmāk – HSZ), ir uzlabojusies. Veidojot galveno Eiropas zinātnes un pētniecības attīstības programmu – Apvārsnis 2020 (*Horizon 2020*), tika atzīts, ka HSZ integrācija citās pētniecības nozarēs dod lielas iespējas, bet nav viegla. Pārejot no Apvārsnis 2020 uz Apvārsnis Eiropa P&A ietvarprogrammu, arvien lielāka nozīme būs HSZ horizontālajai integrācijai, kurai ir būtiska loma jaunu zināšanu un inovatīvu, starpdisciplināru risinājumu radīšanā, kas kalpotu gan sabiedrības, gan tehnoloģiju attīstības interesēs.[1] Papildus HSZ integrācijai pētniecībā citās zinātnes nozarēs, Apvāršņa 2020 programmas pīlārā "Sabiedrības problēmu risināšana (*Societal Challenges*)" ir vairākas programmas pētniecībai HSZ: SC6 – "Eiropa mainīgajā pasaulē – iekļaujoša, inovatīva un domājoša sabiedrība (*Europe in a changing world – Inclusive, innovative and reflective societies*)" un SC7 – "Sabiedrības drošība (*Secure societies – Protecting freedom and security of Europe and its citizens*)"[2] HSZ ir sevišķi liela nozīme. HSZ var atrast vietu arī pīlārā "Zinātne sabiedrībā un zinātne sabiedrībai" un citos[3].

Sekojot Eiropas Savienības (ES) politikai, arī Latvijā HSZ tiek pievērsta lielāka uzmanība. No deviņiem Latvijā oficiāli nosauktajiem prioritārajiem virzieniem zinātnē 2018.–2021. gadam četri ir HSZ jomā (Ministru kabineta rīkojums Nr. 746, pieņemts 13.12.2017. "Par prioritārajiem virzieniem zinātnē 2018–2021"). Tie ir:

– Latvijas valstiskums, valoda un vērtības, kultūra un māksla;

– zināšanu kultūra un inovācijas ekonomiskai ilgtspējai;

– demogrāfija, sports, atvērta un iekļaujoša sabiedrība, labklājība un sociālā drošumspēja;

– valsts un sabiedrības drošība un aizsardzība.

Latvijā zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas virsmērķis ir Latvijas zināšanu bāzes un inovāciju kapacitātes attīstība un inovāciju sistēmas koordinācija.[4] Virsmērķim ir noteikti vairāki apakšmērķi, kuru sasniegšanai nepieciešana arī HSZ iesaiste: veidojot efektīvāku zināšanu pārneses vidi, veicinot Latvijas zinātnes starptautisko konkurētspēju, attīstot cilvēkkapitālu, informējot sabiedrību par zinātnes sasniegumiem, kā arī popularizējot inovatīvu darbību un tehnoloģiju attīstību. No oficiālajiem formulējumiem izriet, ka Latvijā zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas uzdevums ir radīt zināšanu bāzi un cilvēkkapitālu **visās** zinātnes nozarēs**,** kā arī – pētniecība tautsaimniecības nozaru attīstībai.

A. Blūms savā ziņojumā pastāstīja, ka HSZ no valsts līdzekļiem tiek finansētas galvenokārt caur Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmu (2018. gadā HSZ finansēti 6,02 milj. EUR, tas ir 22% no kopējā programmas finansējuma) un valsts pētījumu programmām (VPP) (2018. gadā – 6,1 milj. EUR (VPP "Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai" un VPP "Latviešu valoda")). Kopš 2018. gada VPP finansē no nozaru ministriju līdzekļiem – HSZ jomās šobrīd finansētas Izglītības un zinātnes ministrijas (kā nozares ministrijas) VPP. Sakarā ar divu minēto VPP atvēršanu pētniecībai HSZ no valsts budžeta piešķirts vairāk nekā puse no 2018. gadā izsludināto VPP finansējuma.

IZM katrai Viedās specializācijas (RIS3) jomai un HSZ kā RIS3 horizontālajai jomai ir noteikts viens eksperts, kas analizē attiecīgajā jomā ietilpstošo zinātnes nozaru datus. HSZ eksperts ir A. Blūms. Par HSZ, tāpat kā par citām nozarēm tiek apkopota to raksturojošā kvantitatīvā un kvalitatīvā informācija, un uz tās pamata veiktās analīzes tiek izmantotas nozares politikas veidošanā.

Gaidītais pētījumu rezultāts vai pievienotā vērtība gan Apvāršņa 2020 programmā kopumā, gan Latvijā finansētajiem pētījumiem ir **ietekme tās dažādajās izpausmēs** (sociālā ietekme (sociālie uzlabojumi), akadēmiskā ietekme (piem., jaunas metodoloģijas), ekonomiskā ietekme (jaunas darba vietas, jauni produkti un pakalpojumu, ekonomiskā izaugsme)). Latvijā minētajām pievienota ceturtā ietekmes joma – ietekme uz rīcībpolitiku. Nosauktās ir ietekmes mērīšanas pamatkategorijas, bet ietekmes rādītāju klāsts var būt plašāks. **Ietekmes kritērijs Apvāršņa 2020 trešā pīlāra apakšprogrammas pieteikumu vērtēšanas procesā pēc punktu skaita ir līdzvērtīgs kā zinātniskā izcilība[5].**

Programmā Apvārsnis 2020 paredzēta HSZ **integrācija** programmā (paredzēts, ka HSZ sniedz horizontālu pienesumu citu nozaru pētījumiem). Arī Latvijā Viedās specializācijas stratēģijā sociālās un humanitārās zinātnes nozares iezīmētas kā jomas ar horizontālu ietekmi. A. Blūms skaidroja, ka atkarībā no analīzēs iegūtiem secinājumiem, HSZ nozari var uztvert arī kā atsevišķu nozari.

Turpmāk tekstā nav atspoguļots IZM viedoklis – ministrija uzskata, ka horizontālā integrācija ir komplementāra, nevis izslēdzoša.

"Integrācijas" pieeja automātiski rada pieņemšanas vai nepieņemšanas situāciju. Galvenās jomas – zināšanu ietilpīga bioekonomika, biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas; viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas; viedā enerģētika, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas atbilst dabas zinātņu nozarēm, un to iekļāvums ir nodrošināts gan finansēšanas, gan atzīšanas aspektā. Sociālās zinātnes, un, vēl jo vairāk, humanitārās zinātnes sistēmā var iekļauties tikai tad, ja tās ir izmantojamas dabas zinātņu interešu jomā. Tas ir iespējams lietišķajiem pētījumiem, sevišķi sociālo zinātņu jomā (jauno tehnoloģiju tirgus izpēte, ieviešanas ietekmes, ekonomiskā efekta, sabiedrības attieksmes u.c. novērtējumi) bet gandrīz neiespējams fundamentālajos pētījumos HSZ jomā. Tādējādi, pat ja zinātnes politikas nostādnes pieļautu vienlīdzīgu attieksmi pret visām zinātnes nozarēm, **izveidotā zinātnes sistēma[6] nav piemērota šādas politikas īstenošanai**. Nevelti, Apvāršņa 2020 ietvaros, rīkojot ekspertu grupas un konsultācijas, tiek meklēta atbilde jautājumam, kā nodrošināt auglīgu un efektīvu HSZ integrāciju projektā? Risinājumi ir savdabīgi, piemēram[7];

– apvienot HSZ un STEM[8] ekspertus vienās komandās un visiem izstrādāt un apgūt vienotu projekta valodu;

– projekta rezultātus HSZ un STEM pārstāvjiem ziņot kopīgi;

– izveidot jauktu (HSZ un STEM) projekta rezultātu novērtēšanas institūciju;

– radīt un izkopt savstarpējas cieņas un ieinteresētības gaisotni starp HSZ un STEM ekspertiem, lai samazinātu naidīgu vai augstprātīgu attieksmi pret citas zinātņu nozares pārstāvjiem,

Ieteiktie risinājumi labi raksturo nepieņemšanas situācijas iespējamību un HSZ integrācijas grūtības, turklāt jāņem vērā, ka atbilde uz jautājumu – kā integrēt HSZ Apvāršņa 2020 programmā tiek meklēta par to HSZ daļu, kura teorētiski varētu atrast vietu programmas projektos, papildinot dabas zinātnieku devumu. Bet, ko darīt ar to HSZ daļu, kas tur iekļauties pat teorētiski nevar? Kur paliek fundamentālie pētījumi HSZ jomā, kurus dabas zinātņu jomā var finansēt Apvāršņa 2020 ietvaros? Atbilde ir – tos kopējas nācijas identitātes un patības saglabāšanas vārdā finansē no sabiedrības kopējiem līdzekļiem – valsts budžeta. Latvijas valsts to nav atteikusies darīt, turklāt, kā minēts iepriekš, pieejamo līdzekļu klāsts un apjoms vismaz humanitāro zinātņu nozarēm pēdējos gados ir palielinājies, taču joprojām nav pietiekošs.

Pieredze liecina, ka labvēlība vai nelabvēlība ir atkarīga no uzskata par nozares devumu un uzdevumiem. Sajūtu, ka iegūtais finansējums ir pārāk mazs un tas kavē HSZ nozaru pilnvērtīgu attīstību, sekmē nepierādīta proporcija finansējuma sadalījumā starp dabas un inženierzinātnēm (turpmāk izmantots saīsinājums DIZ) un HSZ[9] un atklāti nievājoša attieksme pret gandrīz visām HSZ nozarēm un zinātniekiem, kuru cēlonis ir neizpratne par HSZ devumu valsts un sabiedrības attīstībai un pieņēmums, ka DIZ un HSZ devuma novērtēšanas kritēriji un metodikas var būt vienādas ("salīdzinot vienā finansējuma telpā, kritērijiem un metodikām ir jābūt vienādām"). Skaidrību var radīt pamatoti ietekmes un kvalitātes mērījumi, tāpēc konsīlija dalībnieki atbalstīja IZM izvirzītos trīs jautājumus/uzdevumus:

– Kā izmērīt HSZ pētniecības ietekmi (zinātnisko, sociālo, ekonomisko, rīcībpolitikas u.c.), īpaši ietekmi uz sabiedrību, lai pamatotu publiskā finansējuma ieguldījumus?

– Kādas izmaiņas nepieciešamas labākai ietekmes novērtēšanai?

– Ar kādiem instrumentiem varētu veicināt tiekšanos uz ietekmi? (..)

LZA HSZN rīkotā ekspertu konsīlija ieteikumi HSZ pārstāvjiem

1. HSZ kopienai jārosina diskusijas, kurās jāiesaista zinātnes pārvalde, pamatojot un pierādot HSZ lomu valsts un sabiedrības attīstībā, plašāku tēmu aktualizāciju un finansējumu.

2. Arī unikālas HSZ tēmas jārisina starptautiskā kontekstā un starptautiskā zinātnes piedāvājuma – pieprasījuma ietvaros, lai veicinātu Latvijas HSZ starptautisko nozīmību un paplašinātu finansēšanas avotus.

3. Vēlams turpināt un paplašināt starpnozaru sadarbību (piemēri LU institūtos).

4. Aktīvi jāpiedalās valsts attīstības plānu (tostarp galvenā plāna – NAP) tapšanā un zinātnes politikas veidošanas procesā, lai nepalaistu neievērotas HSZ objektīvās atšķirības un vajadzības. Iespējams, ir nepieciešams izveidot pastāvīgu darba grupu HSZ politikas veidošanas novērošanai un ietekmēšanai.

5. Nenogurstoši un nepārtraukti skaidrot HSZ nozīmi valsts un sabiedrības attīstībā nozaru ministriju, profesionālo nozaru apvienību, NEP, NVO, un nozaru vadošo uzņēmumu pārstāvjiem.

6. LZA vairāk pievērsties HSZ aktualitāšu apzināšanai un tālāk virzīšanai, sadarbojoties ar valsts pārvaldi.

7. Nedrīkst samazināt HSZ pašrefleksijas, jaunu virzienu veidošanās nozīmi, reducējot HSZ vērtību tikai uz pielietojamību. HSZ ir arī fundamentāla dimensija – attīstīt pašām sevi.

Zinātnes politikas veidotājiem

1. Latvijas zinātnes spēks ir tās pilnvērtīga un sabalansēta attīstība.

2. Nacionāli svarīgajām HSZ ir jādod priekšroka Latvijas zinātnes sistēmā, ņemot vērā, ka unikalitāte nav universalizējama.

3. Jāizveido tāda HSZ sistēma, kas nodrošinātu ilgtspējīgu HSZ fundamentālo darbu sagatavošanu un izdošanu (LZA projekti sadrumstaloti un mazi, VPP laiks īss, abās liela nenoteiktība).

4. Iesaistītajām ministrijām (IZM, KM (arī ĀM, AM, VARAM)) ieteikts vienoties par HSZ mērķprogrammu vismaz 10 gadu pētījumiem.

5. HSZ finansējums jāpalielina līdz vismaz ceturtdaļai vai pat trešdaļai no kopējā valsts zinātnes budžeta (arī Saeimas priekšsēdētājas biedre Dagmāra Beitnere–Le Galla piekrīt, ka zinātnes finansējums ir jāpalielina, atsaucas uz plāniem palielināt finansējumu katru gadu par 20 milj. EUR).

6. Zinātnes politikā ir jārespektē HSZ atšķirības.

7. Ja zinātnes finansējums tiek balstīts tikai uz Viedās specializācijas stratēģijā (RIS3) noteiktajiem finansēšanas veidiem, kas faktiski paredzēta kā vadlīnijas Eiropas struktūrfondu līdzekļu izmantošanai inovācijai un zinātnes sasniegumu ieviešanai, nevis fundamentāliem pētījumiem, tad valsts budžetā ir jāparedz speciāls finansējums fundamentāliem pētījumiem, tostarp HSZ jomā.

8. Ja tiek turpināta iepriekšējā kārtība, tad nākošajā Eiropas struktūrfondu līdzekļu izmantošanas periodā jāparedz pilnvērtīgas programmas arī HSZ fundamentālo pētījumu jomā, taču tas neatbilst ES nostādnēm par struktūrfondu izmantošanu (pamatvajadzības ir jāfinansē valstij pašai, un fundamentālā pētniecība HSZ jomā ir valsts pamatvajadzība).

9. Latvijas pārstāvjiem ES Parlamentā, EK un vēstniecībās būtu jāsekmē EK nostādņu atbrīvošana no pārlieku lielas zināšanu instrumentalizācijas, jārūpējas, lai neveidojas disbalanss starp vecajām un jaunajām ES dalībvalstīm (piemēram, noteikt jauno dalībvalstu % daļu apstiprināto projektu skaitā (parasti ne– finansēšana ir saistīta ar ierobežotiem resursiem, nevis neapstiprināto projektu kvalitāti)).

10. Nozaru ministriju, profesionālo nozaru apvienību, NEP, NVO, un nozaru vadošo uzņēmumu ieteikumos valdībai par Latvijas zinātnes attīstību.

11. Starp 2% NATO noteiktā finansējuma aizsardzībai, daļai jābūt veltītai domāšanas un valstsgribas aizsardzībai.

12. Lai saprastu situāciju ar zinātni, nepieciešama **pastiprināta humanitāro zinātņu – filosofijas, ētikas, kultūras vēstures, reliģijas, civilizāciju teorijas mācīšana** visos izglītības līmeņos – pagaidām Latvijā notiek otrādi.

13. Jāattīsta medijpratība kā HSZ sadaļa, lai nezaudētu hibrīdkarā.

HSZ rezultativitātes novērtējumam

1. HSZ rezultativitātes novērtējumam jāseko nostādnei – Kas padarīts plašā spektrā?

2. Tikai *SCOPUS* datu bāzē esošo rakstu angļu valodā uzskaitījums nav adekvāts HSZ rezultātu apkopojums un nevar tikt izmantots par bāzes finansējuma piešķiršanas un apjoma noteikšanas kritēriju.

3. Grāmatas, antoloģijas un monogrāfijas ir galvenais rādītājs, kas ietekmē sabiedrību – tas jāņem vērā, vērtējot HSZ zinātnisko devumu.

4. HSZ pamatvalodai ir jābūt nacionālajai valodai (nevis angļu vai citai).

Turpinājums – 4.lpp.

* Pilnu tekstu par konsīlija norisi, izvērtējumu, atziņām un ieteikumiem lasiet LZA mājaslapā, tas tiks publicēts arī kādā no tuvākajiem zinātniskā žurnāla "LZA Vēstis" A daļas numuriem. **Piezīme** – IZM piekrīt ne visām konsīlijā izteiktajām atziņām un slēdzieniem, kas arī tekstā norādīts.

[1] Net 4 Society. Keys to successful integration of social sciences and humanities in 2020.

[2] Izmantoti Latvijā pieņemtie nosaukumi, kas publicēti VIAA mājaslapā http://viaa.gov.lv/lat/zinatnes_inovacijas_progr/apvarsnis_2020_red/sab_probl_risinasana/veseliba_demogr_parm/

3 https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_LV_KI0213413LVN.pdf

4 https://likumi.lv/doc.php?id=263464

5 http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/wp/2018–2020/annexes/h2020–wp1820–annex–h–esacrit_en.pdf

6 Ar zinātnes sistēmu šeit domāts zinātnes politikas, organizācijas un institucionālās bāzes (vadība, normatīvais regulējums) kopums. IZM neizmanto jēdzienu "zinātnes sistēma"; bet lieto jēdzienu "zinātņu ekosistēmas", ko uzskata par "specifisku konceptu". Skat: https://www.izm.gov.lv/images/zinatne/SHZ_SOCIALIE.pdf.

7 NET 4 Society. Successful SSH Integration. www.net4sociaty.eu

8 STEM – saīsinājums no 'zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika' (Science, Technology, Engineering and Mathematics)

9 IZM neatbalsta šādu zinātnes dalījumu, taču analītiskajos pētījumos pat HSZ lomas, uzdevumu un devuma vērtēšanas metodikām tāds ir lietots. Latvijā zinātņu nozares ilglaicīgi ir dalītas piecās grupās, un šis dalījums nepārprotami nošķir dabas un inženierzinātnes un HSZ. Apzīmējums DIZ gan ieviests tikai šajā tekstā, jo STEM neiekļauj visas nozares, kas uztvertas kā dabas un inženierzinātņu nozares.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU NODAĻAS RĪKOTĀ EKSPERTU KONSĪLIJA "ZINĀTNES POLITIKA – HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU LOMA VALSTS UN SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBĀ" IZSTRĀDĀTIE IETEIKUMI

Turpinājums no 3.lpp.

5. Latvijā nostiprinās pseidozinātnes, māņticība, misticisms, šamanisms, viltvāržu sektas, ticība burvestībām u.t.t., kas kopumā dara kaunu Latvijas kopējā saprāta līmenim. Humanitāro un sociālo zinātņu pienākums būtu **mazināt māņticību**, taču resursi neļauj pietiekami izvērsties publiskajā telpā. Jauno zinātnieku apvienība nāk ar iniciatīvu to apspriest RSU seminārā, vismaz ir, ar ko sākt...! Iespējams, ka tam sekos kāda LZA HSZN sanāksme.

6. Esošā valsts vara ir pārliecināta, ka tehnoloģijas un ekonomika noturēs spēkā Latvijas pastāvēšanu un nodrošinās sabiedrības lojalitāti apdraudējuma gadījumā, bet vērtību audzināšana var pagaidīt! Tā ir pilnīga aplamība, kad valstī tiek konstatēts patriotisma, valstsgribas trūkums. Šajā sakarā daudz lielākā mērā jāstiprina humanitārās zinātnes, **paplašinot AM iecerēto valsts aizsardzības mācību skolās līdz pat mūžizglītības līmenim**, kā arī jāveic pētniecība.

Zinātnes pārvaldības modernizācijai

1. Krīzi zinātnē rada kļūdas un ilgstoši greizas orientācijas zinātnes pārvaldībā un politikā. Zinātnes pārvalde meklē iespēju realizēt galvenokārt intereses, rada birokrātiskus priekšrakstus, kuros sapin pati sevi un pētniekus. Būtiski jāsamazina ar zinātni saistīto birokrātisko noteikumu daudzums.

2. Līdz šim zinātnes pārvaldes rīcība Latvijā nav guvusi sabiedrisku un valstisku vērtējumu, nav bijusi paškritiska un pakļauta ārējam novērtējumam, izņemot stingro Valsts kontroles ziņojumu par IZM darbību zinātnes jomā 2012. gadā, kuras ieteikumi palika bez ievērības, un iebildes METRIS ziņojumā u.c.

3. Jāveicina zinātnes pārvaldības modernizācija, IZM, VIAA, LR ZP, SUZa, u.c. iekļaujot izpratni par humanitāro un sociālo zinātņu nozīmīgumu pilsoniskās sabiedrības, hibrīdkara, ES un nacionālo valstu problēmu risinājumos.

4. Latvijas Zinātnes padomē ir jārada iespēja darboties un lemt divām Zinātnes padomes sekcijām – Dabas zinātņu un HSZ, lai spēcinātu HSZ attīstību, nodrošinot pienācīgu finansējumu (pēc Saeimas priekšsēdētājas biedres Dagmāras Beitneres–Le Gallas ierosinājuma).

5. Patlaban esošajos Noteikumos par bāzes finansējumu zinātnei jāmaina rezultativitātes uzskaitījums, kurā ir tikai *SCOPUS*, *WoS* datu bāzu raksti, bet iztrūkst monogrāfijas. Zinātniskas monogrāfijas (nevis kolektīvās ar 10–20 autoriem), kas balstītas uz padziļinātu pētījumu, jāietver rezultatīvajos rādītājos ar koeficientu 3.

6. Jāmaina Noteikumu sadaļa par LZP eksperta tiesību piešķiršanu humanitārajā nozarē, palielinot zinātniskas monogrāfijas vērtējumu (patlaban ir viens no variantiem: 1 raksts *SCOPUS*, 1 zinātniska monogrāfija, 1 nozīmīgs raksts Latvijas izdevumos; taču monogrāfija nav pielīdzināma "proceeding" tipa rakstam, tā ir vismaz 3 raksta veida publikāciju vērta).

7. Jāseko Lietuvas piemēram un Latvijas zinātnē LZP jānodala humanitārās un sociālās zinātnes atsevišķā Padomē, kurā tiek ievēlēti (nevis iecelti, kā LZP) labākie eksperti, kas izstrādā uz šīm zinātņu nozarēm vērstus vērtēšanas kritērijus, saskaņo tos ar valsts un sabiedrības vajadzībām. **Nacionāli nozīmīgo tēmu vērtēšanā galavārds nedrīkst būt anonīmiem ārzemju ekspertiem**, ņemot vērā, ka Latvijai ir sava nacionālā politika.

PAGARINĀTS PROJEKTU PIETEIKUMU IESNIEGŠANAS TERMIŅŠ FRANCIJAS – LATVIJAS SADARBĪBAS PROGRAMMĀ OSMOZE

Līdz **2019. gada 11. jūnijam** ir pagarināts projektu pieteikumu iesniegšanas termiņš *Hubert Curien* mobilitātes projektu konkursam Francijas – Latvijas sadarbības programmā *OSMOZE* zinātnes un tehnoloģiju attīstības jomās, kuru pērn izsludināja Izglītības un zinātnes ministrija un Francijas institūts Latvijā sadarbībā ar Valsts izglītības attīstības aģentūru.

Programmas mērķis ir attīstīt zinātniski pētniecisko sadarbību starp Latvijas un Francijas zinātniskajām institūcijām, sekmējot augsta līmeņa zinātnisko pētījumu īstenošanu un konkurētspējīgu tehnoloģiju izstrādi. Zinātnisko institūciju reģistrā reģistrētas zinātniskās institūcijas vai uzņēmuma zinātniskā grupa konkursam var pieteikt pētniecības projektus visās fundamentālo un lietišķo pētījumu nozarēs, tostarp arī humanitārajās un sociālajās zinātnēs.

Projektā iesaistās divi dalībnieki, kas pārstāv katru programmas puses valsti. Projektu īsteno katrā programmas puses valstī vienlaikus, projekta dalībniekiem savstarpēji sadarbojoties. Projekta īstenošanā iesaistītie Latvijas un Francijas zinātnieki identisku projekta pieteikumu iesniedz katrs savā valstī par konkursu atbildīgajā institūcijā.

Latvijas dalībniekiem konkursa nolikums, kā arī pieteikuma veidlapa un nosacījumi pieejami VIAA mājaslapā.

Francijas puses nosacījumi pieejami Francijas Augstākās izglītības, starptautisko studentu pakalpojumu un starptautiskās mobilitātes attīstības aģentūras mājaslapā.

Aizstāvēšana

2019. gada 11. jūnijā plkst. 14.00 LU Dabaszinātņu centrā, Jelgavas ielā 1, 702. telpā, LU Fizikas un astronomijas zinātnes nozares specializētās promocijas padomes atklātā sēdē

RAIMONDS MEIJA

aizstāvēs promocijas darbu **"Nanovadu īpašības un perspektīvie pielietojumi elektroniskajās ierīcēs"** fizikas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.habil.phys*. Donats Millers (LU); *Dr.sc.ing*. Andris Šutka (RTU); *Dr.phys*. *Sergey Kubatkin* (Čarlmeras Tehnoloģiju universitāte, Zviedrija)

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkā, Raiņa bulvārī 19 un Akadēmiskajā bibliotēkā, Rūpniecības ielā 10.

***

2019. gada 14. jūnijā plkst. 11.00 Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra Zinātņu mājā, Jelgavas ielā 3, LU Medicīnas, Farmācijas un Bioloģijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē

VALDIS GONČARS

aizstāvēs promocijas darbu **"Ceļa un gūžas locītavas osteoartrīta ārstēšana, izmantojot kaulu smadzeņu mononukleārās šūnas"** medicīnas zinātņu doktora grāda iegūšanai ortopēdijas apakšnozarē.

Recenzenti: *Dr.med*. Pēteris Studers (Rīgas Stradiņa Universitāte); *Dr.med., PhD* Uldis Ķesteris (Lundas Universitātes klīniskā slimnīca); *Dr.habil.med*. Narūnas Porvaneckas (Viļņas universitāte).

Ar darbu var iepazīties LU Bibliotēkā, Raiņa bulvārī 19.

***

2019. gada 14. jūnijā plkst. 13.00 Latvijas Universitātes Akadēmiskā centra Dabas mājā, Jelgavas ielā 1, 702. aud., LU Medicīnas, Farmācijas un Bioloģijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē

MADARA TIRZĪTE

aizstāvēs promocijas darbu **"Izelpas gaisa analīze ar mākslīgās ožas ierīci plaušu vēža diagnostikai"** medicīnas zinātņu doktora grāda iegūšanai internās medicīnas apakšnozarē.

Recenzenti: *Dr.med*. Mārcis Leja (Latvijas Universitāte); *Dr.med*. Inga Stuķēna (Rīgas Stradiņa Universitāte); *PhD Yoav Broza* (Izraēlas Tehnoloģiju institūts).

Ar darbu var iepazīties LU Bibliotēkā, Raiņa bulvārī 19.

***

2019. gada 17. jūnijā plkst. 11.00 Latvijas Lauksaimniecības universitātes Pedagoģijas promocijas padomes atklātajā sēdē Jelgavā, J. Čakstes bulv. 5 LLU Tehniskās fakultātes Izglītības un mājsaimniecības institūtā 502. auditorijā

TATJANA ŠINKUS

aizstāvēs promocijas darbu **"Transformative Learning for Professional English Language Competence Development in Business Administration Studies"** ("Transformatīvā mācīšanās profesionālās angļu valodas kompetences attīstībai uzņēmējdarbības vadības studijās") pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.paed*. Ineta Lūka (Biznesa augstskola "Turība"); *Dr.paed*. Astrīda Skrinda (DU); *Dr.paed*. Vija Dišlere (LLU).

Ar promocijas darbu var iepazīties LLU Fundamentālajā bibliotēkā Jelgavā, Lielā ielā 2 un internetā http://llufb.llu.lv/promoc_darbi.html.

***

2019. gada 18. jūnijā plkst. 14.00 Latvijas Universitātes (LU) Socioloģijas, politikas zinātnes un komunikācijas zinātnes promocijas padomes atklātā sēdē LU Sociālo zinātņu fakultātē Rīgā, Lauvas ielā 4, 210. auditorijā

ANTRA MIEZE

aizstāvēs promocijas darbu "**Skolēns kā uztura aģents"** doktora zinātniskā grāda socioloģijas un sociālā darba zinātnes nozarē iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.sc.soc*. Tālis Tisenkopfs (Latvijas Universitāte); *Dr.med*. Laila Meija (Rīgas Stradiņa universitāte); *Dr.sc.soc*. Vladimirs Meņšikovs (Daugavpils Universitāte).

Ar promocijas darbu iespējams iepazīties LU Bibliotēkā Raiņa bulvārī (Rīgā, Raiņa bulvārī 19) vai LU Sociālo zinātņu fakultātes mājaslapā http://www.szf.lu.lv/petnieciba/promocijas–darbi/.

***

2019. gada 19. jūnijā plkst. 11.00 LU Juridiskajā fakultātē, Raiņa bulv. 19, 260. telpā, LU Juridiskās zinātnes nozares specializētās promocijas padomes atklātā sēdē

DŽENA ANDERSONE

aizstāvēs promocijas darbu **"Personas datu aizsardzības krimināltiesiskie aspekti"** tiesību zinātņu zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.iur.* Sandra Kaija (RSU, Latvija); *Dr.iur.* Vitolds Zahars (DU, Latvija); *Dr.iur.* Anna Serebreņņikova (M.V. Lomonosova Maskavas Valsts universitāte, Krievija).

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkā: datorika, juridiskās zinātnes, teoloģija (Raiņa bulv. 19, 2.stāvs, 203.telpa).

***

2019. gada 20. jūnijā plkst. 12.00 Liepājas Universitātē (Lielā iela 14, 203. telpa) notiks Liepājas Universitātes Pedagoģijas zinātņu nozares promocijas padomes sēde, kurā

ANITA DUMBRAUSKA

aizstāvēs promocijas darbu **"Dvīņu (7–10 gadi) individualitātes audzināšana/ pašaudzināšana ģimenē"** pedagoģijas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.habil.paed*. Ausma Špona (Latvijas Universitāte); *Dr.paed*. Lūcija Rutka (Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola "RISEBA"); *Dr.paed*. Alīda Samueviča (Liepājas Universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties Liepājas Universitātes bibliotēkā (Liepāja, Lielā iela 14), kā arī LiepU interneta vietnē https://www.liepu.lv/lv/1221/aizstavesanai–iesniegtie–promocijas–darbi.

***

2019. gada 21. jūnijā plkst. 10.00 LU Cietvielu fizikas institūtā, Ķengaraga ielā 8, 2. stāva zālē, LU Fizikas un astronomijas zinātnes nozares specializētās promocijas padomes atklātā sēdē

RAITIS GRŽIBOVSKIS

aizstāvēs promocijas darbu **"Fotoelektronu emisijas iznākuma spektroskopijas un skenējošās kelvina zondes pielietošanas nosacījumi organisko materiālu enerģijas līmeņu noteikšanai"** fizikas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.chem*. Gunārs Bajārs (CFI); *Dr.chem*. Donats Erts (LU ĶFI); *Dr.habil.phys*. Vidmantas Gulbinas (Fizikas zinātnes un tehnoloģijas centrs, Viļņa, Lietuva).

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkā, Raiņa bulvārī 19 un Akadēmiskajā bibliotēkā, Rūpniecības ielā 10.

***

2019. gada 27. jūnijā plkst. 15.00 RTU Elektronikas un telekomunikāciju nozares Promocijas padomes "RTU P–08" atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Elektronikas un telekomunikāciju fakultātē, Āzenes ielā 12, 201. telpā

INGRĪDA LAVRINOVIČA

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu **"Jaunas paaudzes ar retzemju elementiem leģēto optisko šķiedru pastiprinātāju izstrāde un novērtējums"** inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.sc.ing*. Ģirts Ivanovs (RTU, Latvija), *Dr.phys*. Jānis Alnis (Latvijas Universitāte, Latvija), *Dr.phys*. Valfrīds Paškevičs (Daugavpils Universitāte, Latvija).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā P. Valdena ielā 5, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā http://www.rtu.lv.

***

2019. gada 27. jūnijā plkst. 17.00 RTU Elektronikas un telekomunikāciju nozares Promocijas padomes "RTU P–08" atklātā sēdē Rīgā, Rīgas Tehniskās universitātes Elektronikas un telekomunikāciju fakultātē, Āzenes ielā 12, 201. telpā

INNA KURBATSKA

aizstāvēs promocijas darbu par tēmu **"Modulācijas formātu novērtējums nākamās paaudzes šķiedru optiskajām piekļuves sakaru sistēmām"** inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzenti: *Dr.habil.sc.ing*. Ērnests Pētersons (RTU), *Dr.phys*. Irēna Mihailova (DU), *Dr.phys*. Edgars Elsts (LU).

Ar promocijas darbu var iepazīties RTU Zinātniskajā bibliotēkā P. Valdena ielā 5, Latvijas Nacionālajā bibliotēkā Mūkusalas ielā 3, kā arī elektroniski RTU mājaslapā http://www.rtu.lv.

***

2019. gada 28. jūnijā plkst. 10.00 LU Vadībzinātnes un Demogrāfijas promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Aspazijas bulv.5, 322.auditorijā

BARBARA STADLER

aizstāvēs promocijas darbu **"Iesaistīto pušu ietekme uz lēmumu pieņemšanas procesiem slimnīcās saistībā ar pacientu drošības kultūru"** doktora zinātniskā grāda iegūšanai vadībzinātnes nozarē uzņēmējdarbības vadības apakšnozarē (*Dr.sc.admin*.).

Recenzenti: *Dr.oec*.Biruta Sloka (Latvijas Universitāte); *Dr.oec*. Tatjana Vasiļjeva (RISEBA); *Dr.oec*. Tatjana Tambovceva (Rīgas Tehniskā universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkā Rīgā, Raiņa bulvārī 19.

***

2019. gada 28. jūnijā plkst. 12.00 LU Vadībzinātnes un Demogrāfijas promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Aspazijas bulv.5, 322.auditorijā

FRANZ XAVER HAAS

aizstāvēs promocijas darbu **"Kultūras atšķirību ietekme uz Austrijas mazo un vidējo uzņēmumu ieiešanu Ķīnas tirgū"** doktora zinātniskā grāda iegūšanai vadībzinātnes nozarē uzņēmējdarbības vadības apakšnozarē (*Dr.sc.admin*.)

Recenzenti: *Dr.oec*.Biruta Sloka (Latvijas Universitāte); *Dr.oec*. Tatjana Vasiļjeva (RISEBA); *Dr.oec*. Tatjana Tambovceva (Rīgas Tehniskā universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkā Rīgā, Raiņa bulvārī 19.

***

2019. gada 28. jūnijā plkst. 14.00 LU Vadībzinātnes un Demogrāfijas promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Aspazijas bulv.5, 322. auditorijā

QEIS KAMRAN

aizstāvēs promocijas darbu **"Holistiska konkurētspējīgas stratēģiskās vadības modeļa izveidošana"** doktora zinātniskā grāda iegūšanai vadībzinātnes nozarē uzņēmējdarbības vadības apakšnozarē (*Dr.sc.admin*.).

Recenzenti: *Dr.oec*. Biruta Sloka (Latvijas Universitāte); *Dr.oec*. Tatjana Vasiļjeva (RISEBA); *Dr.oec*. Tatjana Tambovceva (Rīgas Tehniskā universitāte).

Ar promocijas darbu var iepazīties LU Bibliotēkā Rīgā, Raiņa bulvārī 19.

***

LU Datorzinātnes nozares promocijas padome 2019. gada 10. maija sēdē piešķīra **MATĪSAM RIKTERAM** datorzinātņu doktora (*Dr. sc.comp.*) zinātnisko grādu apakšnozarē datoru un sistēmu programmatūra. Balsošanas rezultāti: par – 16, pret – 1, nederīgi biļeteni – 0.

***

LU Datorzinātnes nozares promocijas padome 2019. gada 10. maija sēdē piešķīra **MĀRIM VALDATAM** datorzinātņu doktora (*Dr.sc.comp.*) zinātnisko grādu apakšnozarē datorzinātnes matemātiskie pamati. Balsošanas rezultāti: par – 15, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

***

Latvijas Universitātes Filozofijas zinātņu nozares promocijas padomes atklātā sēdē 2019. gada 14. maijā **LINDA GEDIŅA** aizstāvēja promocijas darbu un viņai tika piešķirts filozofijas doktora (*Dr.phil.*) zinātniskais grāds filozofijas vēstures apakšnozarē. Balsošanas rezultāti: par – 5, pret – 0, nederīgi biļeteni – 0.

Redaktore Ilze Boldāne–Zeļenkova
"Zinātnes Vēstnesis"
Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.
Reģistrācijas apliecība nr. 75.
Izdevējs: Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Zinātnes padome, Latvijas Zinātnieku savienība.

"Science Bulletin". Latvian Academy of Sciences, Latvian Council of Science, Association of Latvian Scientists.
"Zinātnes Vēstnesis" redakcijas padome: akadēmiķis Tālavs Jundzis (vadītājs), LZA Prezidents Ojārs Spārītis, LZA ģenerālsekretārs Andrejs Siliņš, LZA Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš, akadēmiķi Raita Karnīte, Baiba Rivža, Jānis Spīgulis, Pēteris Trapencieris, un LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrevica; Jānis Kloviņš un Arnis Kokorevičs (LZP); Uldis Grāvītis (LZS).
Redakcija: Rīgā, Akadēmijas laukumā 1.
Tālr. 67212706, 67225361, 26593299, fakss 67821153.
E pasts: zinatnes.vestnesis@lza.lv; http://www.lza.lv
Indekss 77165. Iespiests: SIA Zemgus LB